

Příběh jedné mučírny. Jak Rusové trýznili Ukrajince uvnitř bývalé policejní stanice

 zpravy.aktualne.cz/zahranici/pribeh-jedne-mucirny-jak-rusove-tryznili-ukrajince-v-byvale/r~76e09bc2dfa711eeb2180cc47ab5f122/

Kristina Berdynskychová, The Reckoning Project
před 31 minutami

Rusové proměnili policejní stanici v Nové Kachovce v místo, kde zadržovali, bili a mučili civilisty. Deník Aktuálně.cz přináší velkou reportáž ukrajinské novinářky o temném místě, které po explozi Kachovské přehrady zaplavila velká voda. Publikuje ji s jejím svolením.

[Ukrajinský vojenský lékař Jurij Armaš. | Foto: Serhij Chandusenko](#)

Ráno 17. srpna 2022 vtrhlo na dvůr domu Oksany Jakubovové pět ozbrojených mužů. Tváře měli zakryté kuklami a v rukou drželi zbraně. Aby se dostali ke dveřím, museli přelézt plot. Pak zabušili na dveře.

Otevřel jim Jakubovové manžel Mykola. Ozbrojenci o něj nejevili velký zájem, chtěli Oksanu, pětapadesátiletou ředitelku lycea v Nové Kachovce v Chersonské oblasti. Město Rusové tehdy okupovali asi půl roku.

Zeptali se na její příjmení a pak přikázali, aby jim dala svůj mobilní telefon a sbalila si věci. Mluvili rusky a řekli, že ji odvedou na takzvanou místní policii. Muži Jakubovové dovolili, aby si přinesla léky na srdce, krevní tlak a bolesti hlavy. "Budou mě mučit?" zeptala se. Jeden z mužů v baloňáku řekl, že neví. "Tak mě prostě odveďte ven a zastřelte mě," řekla Jakubovová tiše. Rusové ji vzali na policejní stanici.

Ted' Jakubovová žije asi 250 kilometrů od domova, v Oděse. V přístavním městě, které kontrolují Ukrajinci. Část Chersonské oblasti na pravém břehu Dněpru osvobodila ukrajinská armáda v listopadu 2022. Novou Kachovku stále kontrolují Rusové. Invazní síly tady nejprve zadržely bývalé vojáky, poté aktivisty, dobrovolníky a novináře, kteří byli proti okupaci. Pak si přišli pro pedagogy, kteří odmítli spolupracovat, vzpomíná Jakubovová.

Šéf okupační městské správy Volodymyr Leontiev jí nejprve nabídl, aby vedla odbor školství. Odmítla. Tuto pozici pak obsadili jiným člověkem, Vjačeslavem Rjeznikovem, který spolupracoval s okupačními orgány. Až do jara 2022 škola používala ukrajinské učební osnovy. Učitelům nabídli, aby přešli na ruské a hlásili se k ruským okupantům. To ředitelka lycea odmítla. A tak se po konci školního roku uzavřelo.

Z kanceláří vězeňské cely

Podle oficiálního vyšetřování tajné služby SBU Rusové během třetího dne invaze v Nové Kachovce obsadili městskou policejní stanici a proměnili ji v místo nezákonného zadržování a mučení civilistů.

Oksana Jakubovová. | Foto: Taras Osipov

Právě sem, do šedivé třípatrové budovy na Dněprovského třídě 24, byla odvezena ředitelka školy Jakubovová. Žena je jedním z pěti svědků, které Rusové na stanici drželi a s nimiž ukrajinští novináři hovořili. Je také jednou ze stovek Ukrajinců, kteří si prošli zajetím a mučením.

Jakubovovou umístili do takzvaného ženského křídla, což byla část budovy, kde se před válkou nacházel pasový úřad. Rusové kanceláře proměnili ve vězeňské cely. Jakubovová byla přidělena do jedné z nich, kde už byly dvě ženy. Později k nim přibyla čtvrtá. Cela neměla postele a Oksana musela spát na podlaze, kde si z kartonu udělala matraci. Jako záchod sloužil kbelík od barvy, který se dal vyprázdnit jen jednou denně.

"Každý den v sedm hodin ráno jsme dostaly deset minut na to, abychom opustily celu, vyprázdnily kbelík, běžely na záchod a umyly se. Pokud to za deset minut nestihnete, je to váš problém a musíte být zpátky v cele," líčí Jakubovová.

Tři dny po zadržení jejímu manželovi Rusové dovolili, aby Jakubovové předal kartáček na zuby, toaletní papír a vlhčené ubrousky. O hygienické potřeby se podělila s ostatními ženami. V improvizovaném vězení nedostávaly žádné jídlo, takže bylo na rodinných příslušnících, kteří o zadržených věděli, aby jim přinesli nějaké potraviny, o něž se pak ženy také dělily. Jednou denně, večer, měly povoleno jít na krátkou procházku na dvůr.

Manžel Oksany Jakubovové Mykola. | Foto: Taras Osipov

Ženu vyslýchali dva muži, o nichž si myslí, že byli zaměstnanci ruské tajné služby FSB, protože se lišili od běžných strážů. Obvinili ji z "ničení ruského školství na území Ruské federace" a nařídili jí, aby sepsala seznam všech proukrajinských učitelů a aktivistů. Jakubovová sice mnoho let učila ruský jazyk a literaturu, ale to ji nepřinutilo, aby přešla na druhou stranu a spolupracovala s Rusy.

Na své kolegy a přátele odmítla donášet. Souhlasila pouze s tím, že Rusům předá veškerou školní elektroniku, kterou se jí u sebe podařilo po uzavření školy ukrýt. Přibližně po týdně Jakubovovou propustili a poté i s manželem opustila okupovanou oblast. Aby se dostali na území pod kontrolou kyjevské vlády, museli jet přes okupovaný Krym, pak přes Rusko a Evropu. Evakuace přes anektovaný poloostrov je jednou z mála možností, jak se Ukrajinci mohou dostat z Ruskem okupovaných oblastí zpět do své země. Mnozí při tom urazí tisíce kilometrů.

"Váš čas vypršel"

Při vzpomínce na dny na policejní stanici učitelka říká, že navzdory ponižování a strašlivým hygienickým podmínkám měla štěstí. Ve dne v noci slyšela křik z ostatních cel a ze sklepa, ale Rusové ji nebili. Při jedné večerní procházce viděla muže se stopami po násilí. Často také slyšela větu: "Váš čas vypršel, doktore." Pochopila, že někteří civilisté byli na stanici bití tak surově, že to vyžadovalo lékařské ošetření.

Ukrajinský vojenský lékař Jurij Armaš. | Foto: Serhij Chandusenko

Potvrzuje to dvaatřicetiletý ukrajinský vojenský lékař Jurij Armaš, který na stanici poskytoval lékařskou pomoc ostatním zajatcům. Rusové ho zajali v Chersonské oblasti na začátku dubna 2022. Podle svých výpočtů ošetřil za dobu, kdy byl zadržený, více než tři stovky civilistů, které Rusové bili nebo mučili.

Když Rusko 24. února zahájilo invazi, čekal Armaš na propuštění z ukrajinských ozbrojených sil. Žil v Olešku v Chersonské oblasti. Jeho vojenská smlouva měla vypršet pět pracovních dní před vpádem ruských vojsk na Ukrajinu. Jakmile obdržel dokument umožňující odchod, měl se dostavit na cvičiště u Olešky.

První dva měsíce ruské invaze až do 2. dubna 2022 se Armaš skrýval doma s dalšími dvěma vojáky. Když se pokoušeli utéct, Rusové je zadrželi na kontrolním stanovišti u obce Čelburda. Nakonec skončil na policejní stanici v Nové Kachovce.

Rusové využívali první patro a suterén k věznění zajatců, zatímco sami bydleli ve druhém, vzpomíná Armaš s tím, že ho drželi v cele číslo 5. I když byla určena pro dvě osoby, spalo v ní až 16 zajatců.

Související

Obrazem: Fotograf zachytil zatopená města u Dněpru, která okupují Rusové

15 fotografií

Jak se ruští vojáci chovali k civilistům, záleželo na tom, kdo měl zrovna službu. Někteří byli podle Armaše krutější, jiní se o vězně zajímali méně. Směny zpočátku trvaly několik týdnů, později měsíc. Podle jeho poznatků se zdá, že všechny výslechy vedli příslušníci FSB. Bití však podle Armaše neprováděli dozorcí, ale členové ruské Národní gardy a také místní kolaboranti, kteří začali spolupracovat s Rusy a připojili se k okupační policii v Nové Kachovce.

Ruské jednotky se měnily, ale kolaboranti zůstávali stejní. Během střídání směn to byli právě oni, kdo smývali krev ze stěn haly. SBU identifikovala 26 obyvatel Nové Kachovky, kteří údajně dobrovolně souhlasili s prací pro Rusy v policejních složkách, a zahájila proti nim řízení.

"Recepce" pro nové vězně

Mlácení začalo hned při příchodu do budovy, popisuje bývalý zajatec. Policisté tomu říkali takzvaná recepce - nové zajatce nejprve bili gumovými obuškami a teprve poté je přidělovali do konkrétní cely.

Svědci odhadují, že v policejní budově bylo po celou dobu asi 50 až 80 zajatců. Nejčastěji Rusové zadržovali za údajné předávání informací ukrajinské armádě, i když neexistovaly žádné důkazy, že to skutečně udělali.

Oksana Jakubovová | Foto: Taras Osipov

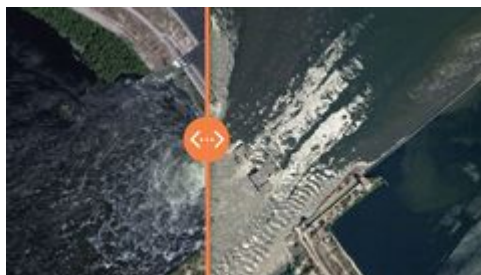
Armaše Rusové během výslechů mučili. Šídlem mu propíchlí krk, používali elektrický proud a nožem mu bodali do nohy, až se čepel dostala na kost. Nejvíce ho však překvapilo, jak se chovali k civilistům.

V květnu 2022 byl na jednom z kontrolních stanovišť v Nové Kachovce zadržen 39letý muž. Ukrajinská bezpečnostní služba tvrdí, že jeho výslech vedl zaměstnanec FSB Dmitrij Lajkov. Chtěl po něm, aby se přiznal ke spolupráci s ukrajinskou armádou. Bil ho gumovým obuškem, a když se odmítl doznat, připevnili mu do rozkroku svorky a pustili elektrický proud, vyplývá z vyšetřovacích materiálů.

Jurij Armaš byl poprvé požádán o poskytnutí lékařské pomoci zajatým civilistům po třech týdnech svého zajetí. Zpočátku neměl k dispozici žádné léky, a dokonce ani obvazy, které by mohl použít. Lidé nejčastěji vyžadovali lékařské ošetření po "přijímacím" bití nebo výsleších.

Související

Místo lesů jen bahno. Srovnejte si, jak vypadala Kachovka před výbuchem a po něm

Infografika

Jednou na policejní stanici v Nové Kachovce přišla žena. Na první pohled jí bylo kolem čtyřiceti. Jejího syna drželi ve sklepě asi týden a nechtěli ho pustit. Když stála před budovou, křičela, že Rusové jsou okupanti, ne "osvoboditelé", jak tvrdila ruská propaganda, že přišli na Ukrajinu všechno zničit a všude po nich zůstaly jen trosky. Zbili ji, vzpomíná Armaš.

Když ležela ve vchodu, snažila se údery oplácet rukama a nohama, což vedlo k ještě většímu bití, obušky ji mlátili do hlavy. Když Armaše vyvedli z cely, aby jí poskytl první pomoc, měla žena pořezanou hlavu a silně krvácela. Jurij měl k dispozici pouze několik vojenských polních obvazů. Krvácení nešlo zastavit. Ukázalo se, že žena před návštěvou stanice požila trochu alkoholu. "Snažil jsem se ji uklidnit, řekl jsem, že jsem ukrajinský lékař, ne ruský. Ale ona mě prostě nechtěla slyšet," vypráví Armaš.

Trvalo asi hodinu, než se mu podařilo zastavit krvácení. Řeznou ránu na ženě hlavě bylo potřeba sešít, což bylo možné provést pouze v nemocnici. Armaš zázrakem přesvědčil Rusy, aby zavolali záchranku.

Armaše na policejní stanici drželi do 19. srpna 2022. Poté ho převezli na okupovaný Krym a následně do Ruska. Strávil dalších osm měsíců v trestanecké kolonii v Rostovské oblasti, kde ho mučili. Propuštěn byl během výměny vězňů mezi Ukrajinou a Ruskem v dubnu 2023, rok poté, co se dostal do zajetí na policejní stanici v Nové Kachovce.

Související

Expert: Zničení Kachovky Rusům nepomůže. Přijdou o pitnou vodu i obranné pozice

31 fotografií

Pamatuje si však na vše, co se tam odehrálo, a poskytl výpovědi policii. Nezná příjmení lidí, které ošetřoval, ale pamatuje si jejich zranění. Jednomu mladíkovi Rusové utrhlí nehty na nohou, což vedlo k tvorbě hnisu na prstech. Jinému muži polili nohy hořlavinou a zapálili je. Viděl také zlomenou nohu, rozbitou lebku, vyříznutou potetovanou kůži a čtrnáctiletou dívku, která podle jeho přesvědčení vykazovala známky znásilnění.

Dívku Rusové zadrželi spolu se dvěma místními dospívajícími chlapci za údajné předávání informací ukrajinské armádě. "Jednou jsem ji viděl procházet se po policejní chodbě a tekla z ní krev," vzpomíná zdravotník. Běžel k veliteli ruské gardy a vysvětloval, že nepochybně nejde o menstruační krev, ale o následky znásilnění, a proto potřebuje urychleně odvézt do nemocnice.

Pro dívku přijela sanitka a gynekolog jí v nemocnici předepsal léky proti nadměrnému krvácení. Pak ji převezli zpět na policejní stanici. Lékař Armaš jí pod dohledem zaměstnance ruské národní gardy každý den podával léky.

Osmdesát mučírén

V ženském křídle drželi také sedmapadesátiletou podnikatelku Olenu Lytvynenkovou, protože se pokusila vyhodit do povětří kavárnu, která sloužila jako základna ruských vojáků a kolaborantů. Podle svého svědectví byla při výsleších na policejní stanici mučena elektrickým proudem: na nehty na nohou, ušní lalůčky a později i na bradavky jí připevnili svorky.

Související

Putin vysekl poklonu ruské vojenské elitě. Poslední výsledky jsou přitom zdrcující

1:04

Stejně jako Armaš i Lytvynenková věděla o znásilnění dospívající dívky a bála se o ni. "Mluvila jsem s ní o čemkoli, jen abych ji rozptýlila: o škole, o tom, čím by chtěla být, až vyrostete, o čemkoli, co nebylo tohle," upozorňuje. Žena strávila na policejním oddělení 84 dní a nyní žije se svou dcerou v Německu.

Loni začátkem června po explozi Kachovské vodní elektrárny policejní stanici zaplavila voda. Lytvynenková, která ve městě zůstala až do září 2023, říká, že po zničení přehrady policie město evakuovala a přemístila se do obce Juvilejne v Chersonské oblasti, kde otevřela novou policejní stanici.

SBU trestné činy spáchané v Nové Kachovce vyšetřuje. Na podzim 2023 sdělila 26 spolupracovníkům, kteří zde pracovali, a jednomu zaměstnanci FSB, že jsou podezřelí z mučení. Někteří z těchto lidí již nejsou naživu. Podobné mučírny ale existují i nadále na okupovaných územích. Ukrajinská policie našla v osvobozených oblastech osmdesát podobných zařízení, v nichž Rusové drželi a mučili civilisty.

Lékař Jurij Armaš je ještě mladý, ale jak sám říká, potom, co viděl na policejní stanici, se nedokáže radovat ze života. Každý jeho den začíná tím, že je vděčný za to, že je doma, a ne v ruském zajetí. Pořád mu zvoní telefon, protože mu volají lidé, kterým v Nové Kachovce pomáhal. "Děkují mi a chtějí mě obejmout. Pokaždé, když slyším jejich vděčnost, je mi do pláče," dodává.

Článek byl připraven v rámci iniciativy The Reckoning Projekt ukrajinských a mezinárodních reportérů, analytiků i právníků, jejímž cílem je zdokumentovat válečné zločiny Rusů na Ukrajině. Autoři tohoto projektu shromažďují výpovědi svědků možných válečných zločinů a zaznamenávají je neutrálním způsobem podle metodiky, která je činí použitelnými pro soudní spory.

Video: Záběry poškozené kachovské přehrady (6. 6. 2023)

Poškozenou přehradou Nová Kachovka na Ukrajině protéká voda. | Video: Reuters

reklama